

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . „ 2.—
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1.70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . „ 15 „
za trikrat . . . „ 13 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enosolpna pettivrsta po 2 v. in.

Poslano:

enostolpna pettivrsta po 40 vin.

Izhaja vsak dan, izvezemši ne-

delje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

V ponedeljek zvečer in v torek zjutraj došla poročila.

Pomemben oklic predsedstva bosenskega deželnega zbora.

Sarajevo. Predsedstvo bosenskega deželnega zbora je izdalo oklic, ki ima približno naslednjo vsebino: Narod Bosne in Hercegovine! Nahujskan, nezrel individij, zapeljan po brezvestnih agitatorjih, je izvršil podel zločin. Narod naše domovine! Vemo, da je neomajna tvoja zvestoba do prestola, da si vsak čas brezpogojno pripravljen žrtvovati svoje življenje za srečo in dobrobit habsburške dinastije. Zato vemo, da odobruješ, da je v tvojem imenu predsedstvo deželnega zbora izreklo brezmejno ogorčenje ter obsodilo brezvestne agitatorje in ničvredne zapeljivce nezrele mladine, na katere naj narod vtisne pečat sramote kot brezvestnim zločincem in jih kot izvržek človeštva iztrebi iz svoje srede. Narod Hercegovine in Bosne! Upamo, da boš ti in vsi organi javnega mnenja v znamenju vdanosti in zvestobe do prevzvišene habsburške hiše v bodoče z vsemi svojimi močmi delal na to, da bo vsaka misel na možnost kakoga pojava, vsaka zamuda preprečiti tak pojav, v kali udušena. Ti imaš dolžnost skrbeti, da bo mladina obvarovana strupenih vplivov brezvestnih zapeljivcev. Pozivamo stariše naše šolske mladine, naj obvarujejo svoje otroke pred brezvestnimi agitatorji, ki njihovo dušo zastrupljajo z razkrojilnimi, anarhističnimi idejami in ognjevitno narodno zavest mladine in nepremišljenost ter nezrelost izrabljajo. Ljudstvo Bosne in Hercegovine! Izpolni svojo sveto dolžnost, sicer pahneš našo domovino v neizogibno pogubo in razdereš vse upanje na lepšo bodočnost, ki je edino zajamčena v očitnem napredku na vseh poljih javnega življenja pod mogočnim žezlom Habsburžanov.

Kako se je zgodil drugi napad?

Neka dama, ki je bila priča drugemu napadu, je izpovedala sledeče: Moja prijateljica in jaz sva se postavili nasproti trgovini v Franc Jožefovi ulici, ko se je izvršil prvi atentat. Kmalu nato so prišli trije mladi fantje, od katerih je imel prvi mehak klobuk, drugi je imel črn trd klobuk, tretji pa svetel klobuk z ozkimi krajevci. Vsi trije so imeli ponošene obleke ter so nosili v gumbnicah srbske trobojnice. Kmalu nato sta se jim pridružili dve mladi dekleti, ki sta izpregovorili ž njima nekaj besed. Deklici, ki ju nisva poznali, kakor tudi one tri mladeniče ne, sta prišli proti nama in dejali proti nama, medtem ko sta naju prišli za roke: »Pojdimo domov. Oni trije mladeniči so sumljivi.« Jaz sem obstala z eno deklico in samo pripomnila, da ima eden izmed treh mladeničev, bil je Princip, neprestano eno roko v žepu. Rekla sem še k moji mali spremljevalki v hrvaškem jeziku: »Moža bi se moralo pravzaprav pokazati policiji.« V tem trenutku se je pripeljal prvi avtomobil z vladnim komisarjem dr. Gerderjem in županom ter obenem odpeljal mimo. Omenjeni trije mladeniči so bržkone slišali mojo opazko, kajti odšli so mimo zraven stoječega policaja preko ceste in se postavili par korakov daleč od Schillerjeve trgovine. V tem trenutku se je pripeljal mimo avtomobil nadvojvode. Takoj nato sem začula dva strela. Avtomobil je vozil tesno tik trotoarja, na katerem je stal napadalec. Maloštevilni gledalci, ki so bili na tem mestu, so takoj planili na napadalca in ga prijeli. — V browningu napadalca Principa so našli pozneje še pet nabojev.

Kako je Cabrinović osleparil policijo. Neki očividec pripoveduje, da je Cabrinović ob prihodu prestolonasled-

nikovega avtomobila vihtel klobuk in klical »živijo«, nakar je zagnal bombo. Potem se je prijel z roko za brado in zdelo se je, kakor da bi premišljeval, kaj naj stori. Medtem ko se je še občinstvo bavilo na licu mesta s prvim napadom, se je raznesla vest o drugem napadu. Množica je hitela k Franc Jožefovi ulici, kjer je bil pa napadalec že v rokah policije.

Kako so prijeli napadalca?

Brivec Marosi, ki je bil eden prvih, ki so prijeli prvega napadalca, je izpovedal: »Stal sem v bližini nekdanje podružnice banke Union, na Appelovem obrežju v Šumarijski ulici. Prvi avtomobil s policijskim poveljnikom Mayerhoferjem je ravno pripeljal mimo in takoj za njim mu je sledil drugi avtomobil z vladnim komisarjem dr. Gerderjem in županom. Po zelo kratkem odmoru je prišel avtomobil, v katerem je sedel prestolonaslednik s svojo soprogo in armadnim nadzornikom Potiorekom. Naenkrat sem videl, kako se je neki mlad človek, ki je stal na drugi strani obrežja v bližini mostu, bližal obrežni ograji, nekaj položil na obrežni zid ter potem vrgele neki predmet od spodaj navzgor proti avtomobilu prestolonaslednika. Mož je stal poleg nekega drugega, ki se je takoj odstranil s mirnim korakom, ko je prvi zagnal omenjeni predmet. Videl sem, kako je vrženi predmet zadel ob avtomobil. Tudi sem videl rahel dim, ki je sledil v zraku vrženemu predmetu. Potem sem opazil, da se je predmet odbil na zoženi stehi avtomobila ter padel proti naslednjemu avtomobilu grofa Boos-Waldecka. V tem hipu se je začel silen pok. Ko sem videl, da je neznanec zagnal od sebe neki predmet, sem takoj hitel k njemu. Moral pa me je opaziti, kajti skočil je preko obrežnega zidu v Miljačo. Jaz sem mu sledil in takoj je bil pri meni neki detektiv, ki je hotel na neznanca streljati z revolverjem. Zaklical sem detektivu: »Ne streljati! Dobiti moramo živega!« Pomikala sva se proti napadalcu, ki je držal obe roki v vodi. Bala sva se, da ima pri sebi revolver in sva bila previdna do skrajnosti, vendar pa se nama je posrečilo, prijeli ga od strani in s pomočjo medtem prihitelih detektivov in policistov smo ga obvladali. V rokah ni imel ničesar ter se tudi ni nadalje upiral.«

Podrobnosti o smrti rajnega prestolonaslednika in vojvodinje Hohenberg.

Sarajevo. (Uradno.) O napadu so se doznale zdaj sledeče uradno dognane podrobnosti. Napadalec je streljal iz neposredne bližine, kar pojasnjuje strašne učinke obeh dobro namenjenih strelcev. Četudi je deželni načelnik fem. Potiorek dobil vtis, da se ni nič zgodilo, le ni hotel pod nikakimi pogoji nadaljevati vožnje skozi mesto in je ukazal šoferju, da naj pelje v konak. Vojvodinja Hohenberg, žena rajnega prestolonaslednika, se je nagnila na svojega moža. Deželni načelnik fem. Potiorek je mislil, da je postala vojvodinja Hohenberg radi živčnega šoka nezavestna, to njegovo mnenje je še potrdilo, ker sta nadvojvoda in vojvodinja tiho med seboj nekaj šepetala. Šele, ko je moral Potiorek dirigirati šoferja znano vožnje, ker mu Sarajevo ni bilo smar, se je obrnil proti nadvojvodu in vojvodinji ter zapazil, da curlja iz nadvojvodovih odprtih ust kri. Nadvojvoda je še vedno mirno sedel, ko se je pa avtomobil nekoliko vsled vožnje dvignil, se je tudi nadvojvoda zgrudil v avtomobil. Takoj na pomoč pozvani zdravniki niso mogli nesrečnima žrtvama več pomagati. Čez približno četrto ure po napadu so dognali

zdravniki, da je nadvojvoda umrl, nekaj minut pozneje je umrla vojvodinja Hohenberg, ne da bi se bila zopet zavedla.

Včerajšnje večerno zaslišavanje napadalca Principa.

Sarajevo. Napadalec Princip je tudi pri včerajšnjem večernem zasliševanju ostal skrajno cinčen. Tudi včeraj zvečer je izjavljal, da je napad izvršil, da »maščuje srbski narod«. Bival je prej dolgo časa v Belgradu, zadnje tri mesece je bival v neki vasi v bližini Sarajeva. Pravi, da je takoj, ko se je vrnil, storil sklep umoriti kako visokostojajočo osebo in tako »srbski narod rešiti«. Drugi napadalec je včeraj zvečer izjavil, da je bombe dobil v Belgradu z izrečnim naročilom usmrtiti prestolonaslednika Franc Ferdinanda. Bombe so vojaške srbske bombe. Princip je nadalje še izjavil, da je pred napadom stopil med dva nesumljiva dijaka, ker je vedel, da se bo ob usodnem vogalu prestolonaslednik dvakrat mimo peljal.

Princip pravi, da za dejanje drugega napadalca, stavca, ni nič vedel. Nasproti tej trditvi stoji pisanje belgrajskega »Balkana«, ki danes piše: Napadalec tipograf je gojil vedno anarhistične ideje. Po vojski je prišel v Belgrad, kjer je bil tri tedne uslužen v srbski državni tiskarni. Zadnji čas je odšel iz Belgrada ter je dejal, da gre v kondicijo v Trst. Princip je ob vojski prišel v Belgrad ter je hotel vstopiti kot prostovoljec, pa je bil odklonjen. Napadalec Cabrinović in Princip sta istočasno zapustila Belgrad, a vsak na drugi poti. Princip je bil vedno nervozen, molčeč in se je vedno učil. Občeval je zelo z dijaki iz Bosne in Hercegovine, kakor tudi Cabrinović. Princip je bil prijatelj socialističnih nauk, dasi je prvotno bil član napredne mladinske organizacije. Princip in Cabrinović sta bila nerazdružljiva prijatelja.

Kedaj in kako prepeljejo trupli prestolonaslednika in njegove soproge na Dunaj.

Sarajevo. Trupli so včeraj ob tridesetih na 6. uro cerkveno blagoslovili. Trupli prepeljejo po železnici do Metkoviča, nato pa z dreadnoughtom »Viribus Unitis« v Trst. Do Trsta bo žalostni sprevod po Adriji, katero je umorjeni prestolonaslednik ljubil s celim svojim srcem, spremljala ga bode cela avstrijska eskadra. V četrtek zvečer bodo trupli pripeljali na Dunaj, nakar se v petek vrši slovesen pogreb na Dunaju. V petek zvečer trupli prepeljejo v Amtstetten, nakar bodo prestolonaslednika in njegovo soprogo v soboto s tiho slovesnostjo položili k večnemu počitku. Po pogrebu se cesar vrne v Išč. Cesar Viljem je brzojavno naznanil, da se udeleži pogreba.

Vse češko plemstvo pri pogrebu.

Praga. Pogreba prestolonaslednikovega in njegove soproge se bo udeležilo celokupno češko plemstvo.

Otroci nadvojvode Franc Ferdinanda.

Z Dunaja poročajo, da je grofica Henrieta Chotek zvedela v nedeljo okoli poldanske ure o grozni usodi svoje sestre in svojega svaka. Ne upa pa se sporočiti otrokom pokojnega prestolonaslednika in soproge žalostno vest. Povedala jim je samo, da se nadvojvoda in njegova soproga ne vrmeta v torek, kakor je bilo prvotno določeno.

Dunaj. Včeraj zvečer je stric prestolonaslednikovih otrok grof Wuthenau otroke prestolonaslednikove na kar mogoče obziren način obvestil o katastrofi. Ko so otroci čuli strašno vest, je vse pretresel krčevit jok, ki je trajal nad

pol ure. Otroci so bili neutolažljivi. Bil je pretresljiv prizor. Vse navzoče osebe dvora je tolažilo otroke, ki so se stresali v konvulzivnih tresljajih ter neprestano klicali po očetu in materi.

Srbija kondolira.

Belgrad. Kralj Peter in srbski prestolonaslednik sta grofu Berchtoldu poslala kondolenčni brzojavki. V uradni izjavi bo Srbija atentat obsojala.

Srbski in ruski Sokoli nagloma odpotovali iz Brna.

Brno. Ko so prišle na sokolski zlet v Brno prve vesti o atentatu v Sarajevu, je bilo srbskim in ruskim Sokolom namignjeno, naj takoj zapuste mesto in deželo, ker se je sicer batil protisrbskih demonstracij. Srbski in ruski Sokoli so nato takoj odpotovali.

Ministrski svet in sožalje državnega zbora.

Dunaj. Včeraj v ponedeljek popoldne se je vršil ministrski svet. Ministrski predsednik je v imenu predsedstva državnega zbora odposlal sožalnice državnega zbora. Iz tega sledi, da državnega zbora ne bodo sklicali.

Cesar na delu.

Dunaj. Cesar je celo včerajšnje popoldne delal. Reševal je tekoče zadeve in sprejemal obiske ter konferiral v zadevi prepeljave trupel prestolonaslednika in njegove soproge na Dunaj. Razgovarjal se je tudi z različnimi osebnostmi o politični bodočnosti. Videlo pa se je na cesarju, da je zelo depimiran.

Dunaj. Cesar je sprejel včeraj v ponedeljek Bilinskega v enourni avdienci.

Različni glasovi.

Dunaj. V političnih krogih se zatrjuje, da je bila belgrajska policija že pred par dnevi na sledi nekaterim sumljivim eksaltiranim mladeničem, ki so se razgovarjali o prihodu prestolonaslednika v Bosno. Zatrjuje se celo, da je srbski poslanik na Dunaju, Jovan Jovanović radi tega že pred par dnevi poiskal zunanega ministra grofa Berchtolda in ga uradno obvestil, naj se povodom prihoda prestolonaslednika v Bosno odrede najstrožje in najnatančnejše odredbe. Na drugi strani pa se tudi govori, da se civilne oblasti na današnji dan kljub vsem opominom precej zanemarljivo svojo službo, čeprav je bilo v Sarajevu vse polno dunajskih detektivov. Baje varstvena služba tudi zato ni bila tako natančna, ker je imel obisk prestolonaslednika vojaški značaj in so zato vojaški krogi odločno odklanjali preveliko sodelovanje civilnih oblasti.

Dunaj. »Neue Freie Presse« piše v včerajšnjem jutranjem listu sledeče o smrti prestolonaslednika: »Pretrpesujoča tragika te smrti in režeča podlost, s katero se je izvršil umor, postane še bolj jasna, ako se spominjamo, da se je ravno prestolonasledniku pripisovalo toplo zanimanje za nacionalno zadovoljitev Jugoslovancov. Bil je v svoji mladosti celo vsprejemljiv za politiko, ki je hotela poleg Avstrije in Ogrske v okviru monarhije ustvariti iz Hrvaške, Bosne in Dalmacije tretjo državo. V zrelosti svojih spoznanj ni tega več hotel, toda zaščitnik teh narodov bi bil gotovo in njegovo pravo bivališče, grad v Konopištu na Češkem, ga je neprestano spravljalo v stik s Slovani. Izzival prestolonaslednik osebno v Bosni ni, in zato je tembolj podel umor in tembolj zloben napad, ki se ne more zagovarjati niti z narodno napetostjo, niti z vzkipelim maščevanjem.«

Sarajevo. O predzgodovini atentata se v Sarajevu govori in pripoveduje sledeče: Že pred enim tednom je dobila policija anonimna poročila, da se pripravlja na nadvojvodo Franca Ferdinanda, ki je prihajal na bosenske manevre, atentat. Podobno obvestilo je baje dobil tudi prestolonaslednik Franc Ferdinand. Sarajevska policija je pričela že pred par dnevi z natančno in strogo parulstracijo ljudi, ki so se ji zdeli sumljivi.

Sožalnice.

Pariz. V francoskem senatu se je Viveani spominjal smrti avstrijskega prestolonaslednika s toplimi besedami.

Rim. Di San Giulani je v zbornici izrazil srčno sočutje Italije ter upanje, da bo cesar težki udarec prebolel.

Med rožami.

Sarajevo. Konak je postal premajhen za veliko množico vencev, ki prihajajo na krsti prestolonaslednika in njegove soproge.

Oporoka prestolonaslednikova.

Praga. Oporoko prestolonaslednikovo je deponiral finančni zaupnik prestolonaslednikov dr. Tonder pri industrijski banki.

Nenadni odhod kralja Nkita iz Monakova v Cetinje.

Monakovo. Kralj Nikita črnogorski, ki je hotel ostati tri tedne v Monakovem, je nenadoma v soboto odpotoval in se odpeljal z avtomobilom v Trst, odkoder se bo vrnil na Cetinje.

Avstrija naprosi tudi preiskavo v Srbiji.

Budimpešta. Včerajšnji večerni listi so priobčili vest, da bo avstro-ogrski poslanik v Belgradu naprosil srbsko vlado, naj se vrši preiskava tudi v Srbiji o tem, kake vezi vodijo od atentata v Sarajevu v Belgrad.

Velikanske demonstracije v Zagrebu.

Zagreb. Včeraj, v ponedeljek zvečer se je pred Starčevićevim domom zbrala velikanska množica naroda. Množici je govoril poslanec Zatlaka, nakar je bila sprejeta resolucija. Jutri gre velika množica pred sabor z izjavo, da ne pusti, da bi hrvaškemu saboru predsedoval Srb. Na zboru pred Starčevićevim domom so ognjevit govorili tudi hrvaški akademiki. Akademik Maštrovič je ob ogromnem navdušenju naroda klical: Oko za oko, zob za zob!

Zagreb. Po Zagrebu demonstrira nad 10.000 Hrvatov. Demonstracije so velikanske. Demonstrantje pojo patriotske pesmi.

Nov bombni atentat v Sarajevu.

Sarajevo. Neki mladi fant je zopet vrgel v Sarajevu bombo. Lahko ranjen je bil neki mohamedanec. Napadca so zaprli.

Protisrbske demonstracije v Sarajevu.

Sarajevo. (Uradno.) Protisrbske demonstracije so se 29. t. m. s hujšo silo ponovile in se jih je še večja množica kot prejšnji dan udeležila. Policija in vojaki so razgnali demonstrante, ki so se pa zopet vedno na drugih mestnih točkah zbrali in demonstrirali. Ker se je pridružila demonstrantom tudi sodrga, so postale demonstracije vedno hujše. Demonstranti so vpadli v srbske trgovine, ki so jih opleniili. Ker so zavzele demonstracije tak grozeč značaj in ker je razburjenje v mestu naraščalo, so proglasili prekiso, ki se je ob 3. uri popoldne z bobnanjem in z nalepljenjem lepakov proglasil. Vojaki so zasedli 30 mestni točk. Tistega fanta, ki je vrgel zjutraj bombo, so aretirali. Podrobnosti o tem atentatu še niso znane.

Zakaj je proglašeno obsedno stanje v Sarajevu.

Sarajevo. Ker se je pri demonstracijah pomešal med demonstrante tudi mob, so se dogodile razne plenitve. Bilo je vrženih tudi več bomb. Radi tega je proglašeno nad mestom obsedno stanje.

Dunaj. Po proglasitvi obsednega stanja je bil vsak telefonski pogovor s Sarajevom prepovedan. Brzjavni promet je najstrožje cenzuriran.

Burni prizori v Sarajevu.

Sarajevo. Vsled burnih demonstracij Hrvatov in mohamedancev se Srbi skrivajo. Mnogo oseb je bilo pri demonstracijah ranjenih. V Mostaru so mohamedanci — kakor sem Vam že sporočil — napadli Srbe. Dostavljam najnovejšo vesti, da je ondi prišlo do krvavega klanja. Napetost je po celi Bosni in Hercegovini strašna.

Sarajevo. Demonstrantje niso demolirali samo srbskih hotelov in trgovin, ampak so pobili tudi okna na splotju srbskega metropolita.

Sarajevo. Demonstracije so bile včeraj velikanske. Množica Hrvatov in mohamedancev je kričala: Doli z morilci! Doli s Srbi! Doli s kraljem Petrom! Razbili so vsa okna srbskih dru-

štev in hiše srbskega upravnega sveta. Na Appelovem obrežju so razbite in demolirane vse srbske prodajalne. V Sarajevu ni srbske prodajalne, ki ni bila demolirana. Srbska banka je popolnoma razbita. Množica je klicala Slava cesarju, Hrvatski in tudi mohamedancem. **Srbska šola je popolnoma demolirana, oprava razbita.** Množica je vzela podobni cesarjevo in prestolonaslednikovo in ju nosila po mestu. Na kraju atentata je ves dan klečala velika množica in molila. Vse je jokalo. Tudi v stanovanju mnogih Srbov je vdrla množica in vse devastirala. Ko je bilo proglašeno obsedno stanje, je proti množici prišlo vojaštvo ter je polkovnik zaklical množici: »Ako ljubite cesarja, razidite se.« Množica je sledila temu pozivu. V mestu je sedaj mir. Včeraj sta padli vsega skupaj dve bombi, metalcev pa še niso prišli, sumijo pa, da so v zvezi z morilci. Včeraj zvečer je bilo aretiranih zopet več oseb, med njimi srbski juvelir Mistričević, pri katerem so našli štiri nabite revolverje. Ko so juvelirja uklanjenega pripeljali na ulico, mu je množica pljuvala v obraz. Aretacije se nadaljujejo. Pri preiskavah so zopet dobili več spisov, ki dokazujejo razvito velikosrbsko propagando.

Aretaciji v Ljubljani.

Včeraj zvečer je državna policija aretirala v Ljubljani dva dijaka. Eden od njih je baje znani Endlicher, ki se je zelo vmešaval med mladino. Govori se, da aretaciji nista v zvezi z dogodkom v Sarajevu, ampak samo z organizacijo takozvanega »jugoslovanskega dijaštva«.

Dnevne novice.

Cerkvene odredbe povodom smrti prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda in njegove soproge.

V torek 30. junija in v sredo dne 1. julija 1914 bo zvonilo opoldne v vseh župnih cerkvah v Ljubljani. V stolnici je zvonilo v ta namen že včeraj.

V sredo dne 1. julija bo v stolnici ob 10. uri predpoldnem slovesni rekvjem, ki se ga udeležijo javne oblasti.

Nadaljnje odredbe za vso škofijo za dan pogreba nadvojvode in glede svetih maš zadušnic se bodo pravočasno izdale.

× × ×

— **Občinski odbor v šmartnem pri Litiji** je v svoji včerajšnji seji sklenil povodom grozne nesreče, ki je zadela prejasno cesarsko hišo, izreči svoje najglobokeje sočutje ter največje ogorčenje nad nečuvenim zločinstvom, izražujoč obenem svojo neomajno zvestobo in vdanost do Nj. Veličanstva presvitlega cesarja. Občinski odbor je brzjavno naprosil g. deželnega glavarja, da sporoči ta pojav na najvišje mesto.

+ **Deželni šolski zakon.** Poroča se nam: Deželni zbor se bo, kakor vse kaže, šele v jeseni iznova pečal z deželnim šolskim zakonom. Vse prizadevanje, priti že sedaj do kompromisa z vlado, je ostalo brezuspešno. Deželni glavar je v tej zadevi bil opetovano na Dunaju in je najintenzivneje konferiral z merodajnimi faktorji. Poudarjal je zlasti, da je nujna potreba zadevo dokončati še pred poletnimi počitnicami, da pride učiteljsko osebje še letos do užitkov, ki jih je določil deželni zbor v svojem zakonskem načrtu. Toda ravno tiste določbe šolskega zakona, ki so v korist ljudstva, ne najdejo milosti pri odločujočih vladnih faktorjih. — S tem se pa onemogoča celi šolski zakon, ki mora — to je jasno stališče večine deželnega zbora — dati pred vsem ljudstvu samemu, ki šole plačuje, več pravic v šolskih zadevah. Avtonomna uprava dežele, ki nosi ogromna šolska bremena, zahteva po vsej pravici primeren vpliv na šolstvo v interesu ljudstva. Vpliv krajnih in okrajnih šolskih zastopov se mora primerno razširiti. Šolski pouk se mora urediti praktično, po razmerah kraja in s posebnim ozirom na gospodarske potrebe in opravičene želje ljudstva.

Vse to ni v nikakršnem, niti najmanjšem protislovju z državnim šolskim zakonom, kakor se je preuredil leta 1883. Vlada pa stoji na stališču, da morajo v šolskih stvareh imeti vse pravice državni uradniki — vsa bremena pa dežela! Na tako stališče se pa kranjski deželni zbor, dokler ima v njem kaj govoriti Slovenska Ljudska Stranka, ne bo nikdar podal. Če vlada hoče vse pravice, — naj pa tudi učitelje sama plačuje. Čujemo, da hoče deželni glavar napraviti še en poizkus, da se zadeva uredi v deželnem zboru vendarle še tekom meseca julija. Vladi nujno svetujemo, naj nikar ne tira zadeve predaleč. Tudi njena dolžnost je, upoštevati želje in potrebe ljudstva!

+ **Liberalni učitelji gredo na Dunaj.** Liberalni učitelji so sklenili, da se podajo pod vodstvom državnega poslanca dr. Ravniharja na Dunaj prosit ministra Hussareka, naj jim hitro preskrbi večje plače. Želimo jim srečno pot. Bojimo se pa, da bodo stroški ven vrženi, kajti država noče odpreti svojih blagajen za učiteljske plače, temuč prijazno odstopa to breme deželi. Deželni zbor je pa učiteljske plače določil v svojem načrtu kranjskega šolskega zakona. Proti temu načrtu pa so vsi liberalni poslanci z d. r. Ravniharjem v red, v najožji zvezi z Nemci na vsa usta delali opozicijo in še celo za to glasovali, da naj se ta zakon niti v pretres ne vzame! Če bi bila večina deželnega zbora glasovala po njihovi volji, bi bil načrt šolskega zakona sploh popolnoma pokopan. V deželnem zboru se torej liberalnim poslancem, ki zastopajo liberalno učiteljstvo, ni prav nič mudilo. Poleg tega so proti zakonu protestirali v brzjavah na ministrskega predsednika. In vendar ni nobene druge poti za ureditev zadeve, kakor zakon, ki ga sklene deželni zbor. V deželnem zboru so bili kontra — zdaj pa gredo na Dunaj prosjači za deželni zakon... To logiko naj razume, kdor hoče. Liberalni učitelji so povabili tudi nemške učitelje, naj gredo z njimi na Dunaj. Ti so se pa vendarle premislili in so povabilo odklonili. — Liberalni učitelji naj hodijo na Dunaj kolikor jim drago. Ti časi so pa v kraju, ko se je še kdo zmenil za njihovo mnenje. — Morebiti se jim edinole posreči, še kaj pokvariti. Njihova svojstva vobče, posebe pa še lastnosti voditelja, so nam skoraj jamstvo za to.

Pokopali so minuli petek v Radovljici gospo Ano Globočnik, rojeno Prešern, soprogo bivšiga notarja Iv. Globočnika, v starosti 45 let. N. v. m. p.!

V Mavčičah pri Kranju je bil namesto odstopivšega župana Franca Oblaka izvoljen županom France Zavrl, posestnik v Mavčičah št. 12.

Ij **Požar na Ilovici.** Sinoči ob 11. uri smo opazili v Ljubljani velik požarni sijaj. Nebo nad Barjem je bilo popolnoma rdeče. Na Gradu je ustrelil top v znamenje požara ob 11. uri 40 minut, ko se je iz Ljubljane le še malo videlo nebo zažareno. Požarna bramba se je odpeljala na Ilovico požar gasiti ob 11. uri 45 minut.

Nesreče v cesarski rodbini.

Grozni dogodek v Sarajevu, ki je zbudil splošno ogorčenje po vsej Avstriji, spominja na dan 30. januarja leta 1889., ko je bila vsa monarhija pod vtisom žalostne vesti iz gradu Mayerlinga pri Badenu, kjer je izdihnil prestolonaslednik Rudolf v noči poprej svojo blago dušo, nadvojvoda, up in ponos države. Vest o njegovi smrti je dospela ob 11. uri na dvor. Poročalo se je na kratko, da so našli prestolonaslednika mrtvega v postelji, ustreljenega v glavo. Dvorni dostojanstveniki, ki so imeli nalogo, službeno poročati cesarju o tem groznem in žalostnem dogodku, se niso upali, sporočiti to vest očetu, ki je bila zanj pač najhujši udarec. Šele cesarica Elizabeta, ki je z ganljivo nežnostjo ljubila svojega sina, jih je rešila težke dolžnosti in prevzela težko nalogo.

Obenem se zbuja spomin na nič manj grozni dan 10. septembra l. 1908., ko je morilno jeklo italijanskega anarhista Lucchenija zadelo v Genfu cesarico Elizabeto v srce. Vtis, ki so ga vzbudile prve brzjavke o tem umoru v Avstriji, je učinkoval morebiti še silnejše kakor vest o nenadni smrti prestolonaslednika Rudolfa. Promet je zastajal. Neznanci so se ustavljali na cestah in si s prestrašenimi obrazi pripovedovali podrobnosti o groznem dejanju. Bilo je, kakor da bi Lucchenijevo bodalo zadelo obenem tudi vsa srca avstrijskega prebivalstva.

Ustanovni shod društva za zgodovino in narodopis koroških Slovencev.

Celovec, 26. junija 1914.

Društvo, ki so ga ustanovili dne 24. junija v Celovcu koroški Slovenci, je bilo že pred 50 leti potrebno.

Skraini čas je bil torej, da se koroški Slovenci tudi sami začnemo brigati za našo zgodovino in naš narodopis. Če smemo sklepati po lepi udeležbi na ustanovnem obnem zboru, bo društvo lepo napredovalo. Zanimanje je splošno.

V imenu pripravljalnega odbora je pozdravil dr. Val. Rožič predvsem zastopnika »Muzejskega društva« na Kranjskem, ravnatelja dr. Mantuanija ter dr. Pavla Turnerja, predsednika »Zgodovinskega društva za slovenski Štajer«. Lepo je bilo, da

sta bratski društvi poslali na ustanovni shod svoja zastopnika. Nadalje je pozdravil koroškega slovenskega rojaka barona Roscher-Ratha, c. in kr. polkovnika v pokoju in vse gospode, ki so prišli na ustanovni shod. Zapazili smo č. g. kanonika Vidovica, prošta Einspielerja, č. g. prošta iz Gospe Svete Wieserja, dekana Čemra in mnogo druge slovenske koroške duhovščine, ki je vedno na pravem mestu, kadar gre za kulturne interese koroških Slovencev. Zapazili smo tudi g. Vošpernika, g. Schleicherja in druge. V lepih besedah sta pozdravila dr. Turner in dr. Mantuani novo društvo, želeč mu obilega uspeha. Brzjavno ali pismeno so brzjavili društvo »Muzejsko društvo za Kranjsko«, prof. dr. Kovačič v Mariboru, zdravnik dr. Vinko Hudelist v Brežicah, prof. Komatar in dr. Capuder v Kranju, kanonik dr. Gruden v Ljubljani, prof. Rabuza v Celju ter prof. dr. Janko Kotnik v Banjaluki in še nekaj drugih gospodov.

Enoglasno je občni zbor izvolil zaslužnega koroškega zgodovinarja Stefana Singerja, župnika v Logivasi nad Vrbskim jezerom, za predsednika. V odbor pa so bili izvoljeni: dr. Valentin Rožič, dr. Fr. Kotnik, dr. Gregor Rožman, akad. slikar Peter Markovič in učitelj Pavel Koschier. Za namestnike pa: vladni svetnik Jan. Scheinigg, prof. dr. Kovačič (Maribor) in stud. phil. Ignacij Woschar. Za pregledovalca računov sta bila izvoljena slov. pridigar in spiritual Jos. Zeichen ter prof. Stefan Podboj.

Udnino, ki znaša na leto 5 K., je plačalo že 36 članov. Priglasilo se je pa že nad 60 članov. Ker je bil kanonik dr. Gruden po opravkih v Belikrajini zadržan, je predaval ravnatelj dr. Mantuani o varstvu spomenikov v. Poljudno in temeljito je razložil gibanje in žel za svoja izvajanja vsestransko pohvalo. Gosp. ravnatelju srčna hvala, da se je potrudil v Celovec. Na svidenje! Predavanju je sledila živahna debata.

»Društvo ste ustanovili, s tem pa še ni ničesar storjenega, čaka Vas še mnogo dela,« je rekel dr. Mantuani. Koroški Slovenci in naši prijatelji, pokazite in storite kaj za društvo! Vivat, crescat, floreat! — Udnino je pošiljati blaginjavu dr. Val. Rožiču v Celovcu, »Mohorjev dom«.

Razne stvari.

Protiv izrastkom mode na Francoskem. Kardinal Amette je v sporazumu z ostalimi škofi na Francoskem izdal posebno pastirsko pismo, v katerem je pozval pošteno ženstvo, da se solidarno upre izrastkom mode, ki ponižuje žensko in nima s pravo lepoto in dobrim okusom ničesar skupnega. Francozinje so nato takoj ustanovile »Patriotično ligo« proti nedostojni modi in izdale primeren poziv na vse pošteno francosko ženstvo, katerega so podpisale prve dame najvišjega francoskega plemstva. Organizacija je napovedala bojkot vsem onim modnim salonom in krojačnicam, ki bi odslej naprej še prodajali nedostojne ženske obleke. Tako je prav. Vendar se pa pri vsem tem človek ne more ubraniti žalostnega spoznanja, kako daleč je že zablodilo ženstvo, da je je treba šele na tak javen način opozarjati, da se upre izrodrom okuženih možgan velikomestnih postopačev in pazi, da se po svoji obleki ne pomeša med demimondke.

Smrtna kazen za podkupljene uradnike. Kitajska vlada je izdala res drakonski zakon, ki obsega samo 10 odstavkov, ki pa je za Kitajsko popolnoma umesten, kajti svetovnoznana je podkupljivost kitajskih uradnikov. Po tem novem zakonu bo kaznovan vsak uradnik, ki se je dal podkupiti in je vzel najmanj 2500 kron ter je s tem oškodoval javne pravice, na smrt, če pa ni oškodoval javne pravice in je vzel 5000 kron, pa v dosmrtno prognanstvo. Tudi bo obsojen na smrt vsak, ki je poneveril več kot 25.000 kron uradnega denarja. Na smrt obsojeni bodo ustreljeni, pregnanci pa bodo nastanjeni v Turkestanu in v drugih obmejnih krajih, kjer so silno neugodne klimatične razmere. Ta zakon velja za enkrat za tri leta.

— **Razstava avtomobilov v Berlinu 1914.** Stalna avstrijska razstavna komisija na Dunaju je naznanila trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da priredi društvo »Verein deutscher Motorfahrzeug-Industrieller E. V.« v Berlinu od 26. septembra do 6. oktobra 1914 mednarodno razstavo avtomobilov. Podrobnosti so razvidne iz brošure, ki je interesotom v zbornični pisarni v Ljubljani na vpogled. (Št. 2582).